

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *СМЕРТЬ* У РОМАНІ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА «МОРТ»

Ігор Помазан

кандидат філологічних наук, доцент,

Київський інститут Національної гвардії України

ORCID ID 0000-0002-1997-648X

igorpomazan29@gmail.com

Ключові слова: *концепт, концептуальний аналіз, номінативне поле, СМЕРТЬ, Террі Пратчетт, художній дискурс, когнітивна лінгвістика, вербалізація.*

У статті досліджено особливості вербалізації концепту *СМЕРТЬ* у романі «Морт» видатного англійського майстра слова Террі Пратчетта. У результаті дослідження встановлено, що концепт *СМЕРТЬ* у романі реалізується у двох взаємопов'язаних, але функціонально різних аспектах: як персоніфікований персонаж і як процес припинення життя. Для кожного з аспектів виокремлено окреме номінативне поле, що складається з ядра, ближньої та дальньої периферії. Проаналізовано лексичні одиниці, символічні образи, фразеологізми, графічні засоби, метафоричні моделі та індивідуально-авторські номінації, які беруть участь у формуванні концепту. Особливу увагу приділено особливостям графічної організації мовлення персонажа *СМЕРТІ*, символічному значенню авторських образів, а також функціонуванню традиційних і новаторських мовних засобів у структурі концепту. Проведений квантитативний аналіз дозволив визначити частотність уживання окремих мовних одиниць, встановити закономірності організації номінативних полів та простежити взаємозв'язок між їхніми структурними компонентами.

З'ясовано, що в художньому світі роману *СМЕРТЬ* постає не лише як традиційний символ завершення життя, а й як функціонально необхідний елемент світового порядку, носій соціальної ролі та професійної функції. Установлено, що персоніфікація концепту, графічне оформлення мовлення персонажа, система символічних номінацій і авторські метафоричні образи формують індивідуально-авторську модель осмислення смерті, яка суттєво відрізняється від її традиційного культурного сприйняття. Здобуті результати поглиблюють розуміння індивідуально-авторської концептосфери Террі Пратчетта та можуть бути використані в подальших когнітивно-дискурсивних, лінгвокультурологічних і компаративних дослідженнях художнього тексту.

FEATURES OF THE VERBALIZATION OF THE CONCEPT *DEATH* IN TERRY PRATCHETT'S NOVEL *MORT*

Ihor Pomazan

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine*

Key words: *concept, conceptual analysis, nominative field, death, Terry Pratchett, literary discourse, cognitive linguistics, verbalization.*

The article examines the peculiarities of the verbalization of the concept DEATH in *Mort*, a novel by the outstanding English writer Terry Pratchett. The study demonstrates that the concept DEATH is realized through two interrelated yet functionally distinct dimensions: DEATH as a personified character and death as the process of the cessation of life. A separate nominative field consisting of the core, near periphery, and far periphery has been identified for each dimension. The analysis encompasses lexical units, symbolic images, phraseological expressions, graphical devices, metaphorical models, and author-specific nominations contributing to the conceptualization of DEATH. Particular attention is paid to the graphical organization of DEATH's speech, the symbolic significance of the author's imagery, and the functioning of both conventional and innovative linguistic means within the conceptual structure. A quantitative analysis was conducted to determine the frequency of individual linguistic units, identify the organizational patterns of the nominative fields, and reveal the relationships between their structural components.

The findings indicate that within the fictional world of the novel, DEATH functions not only as a traditional symbol of the end of life but also as a functionally indispensable element of the universal order, embodying both a social role and a professional function. The study establishes that the personification of the concept, the graphical representation of the character's speech, the system of symbolic nominations, and the author's metaphorical imagery construct an individual conceptual model of death that substantially differs from its conventional cultural interpretation. The findings contribute to a deeper understanding of Terry Pratchett's individual conceptual worldview and may serve as a basis for further cognitive-discursive, linguocultural, and comparative studies of literary discourse.

Вступ. У сучасній лінгвістиці виникає все більше досліджень, що пов'язані з вивченням концептів як ключових елементів картини світу. Мова давно вже не тільки засіб комунікації, а й інструмент відображення, осмислення дійсності, у тому числі й найглибших філософських ідей людського життя. Одним із універсальних концептів є концепт *СМЕРТЬ*.

Поняття смерті супроводжує людство протягом усієї історії. У лінгвістичному аспекті вивчення цього концепту є важливим для розуміння того, як мова фіксує та ретранслює суспільні уявлення про кінець життєвого шляху.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу сучасної когнітивної лінгвістики до вивчення концептів як засобів репрезентації мовної картини світу та індивідуально-авторської концептосфери. Концепт *СМЕРТЬ* належить до універсальних культурних концептів, однак його лінгвальна реалізація істотно варіюється залежно

від художнього світобачення автора. Особливий інтерес у цьому аспекті становить роман Террі Пратчетта «Морт», у якому традиційне осмислення смерті поєднується з її персоніфікацією, переосмисленням соціальної ролі та авторською системою символічних образів. Незважаючи на наявність окремих літературознавчих і лінгвістичних праць, присвячених творчості Террі Пратчетта, комплексний аналіз вербалізації концепту *СМЕРТЬ* із позицій когнітивної лінгвістики та польового моделювання номінативних засобів залишається недостатньо розробленим.

Метою роботи постає дослідити мовне вираження концепту *СМЕРТЬ* в романі Террі Пратчетта «Морт».

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження слугував роман Террі Пратчетта «Морт» (український переклад видавництва Старого Лева, 2018). Для досягнення поставленої мети застосовано комплекс

загальнонаукових і спеціальних лінгвістичних методів. Метод суцільної вибірки використано для виявлення лінгвальних одиниць, що репрезентують концепт *СМЕРТЬ*. За допомогою концептуального аналізу встановлено структуру концепту та визначено його основні складники. Метод польового моделювання дав змогу виокремити ядро, ближню й дальню периферію номінативних полів. Компонентний аналіз застосовано для дослідження семантичних особливостей лексичних одиниць, а описовий метод – для їхньої систематизації та інтерпретації. Квантитативний аналіз використано для визначення частотності мовних одиниць і встановлення закономірностей організації номінативних полів. Комплексне використання зазначених методів забезпечило всебічний аналіз лінгвальної репрезентації концепту *СМЕРТЬ* у художньому дискурсі роману.

Результати та обговорення. Роман Террі Пратчетта «Морт» є одним із творів, у якому концепт *СМЕРТЬ* набуває не лише філософського чи екзистенційного сенсів, а й постає як мовно-художній елемент.

Творчість Террі Пратчетта привернула увагу мовознавців, таких як Т. Бандурова (Бандурова, Биндас, 2020), А. Гемович (Gemović, 2024), О. Дунева (Дунева, 2023) тощо. Як зазначають дослідники, художні образи в текстах майстра слова часто не збігаються із загальноприйнятими уявленнями про міфологічних чи символічних істот, оскільки автор надає їм власного трактування (Бандурова, Биндас, 2020: 72).

На думку дослідників, у творах Пратчетта *Смерть* не виступає виключно негативним образом. Навпаки, вона може символізувати певний початок або трансформацію, а також проявляє співчуття до людей та котів (Бандурова, Биндас, 2020: 72). Така інтерпретація значною мірою змінює традиційне сприйняття образу. Щоб краще зрозуміти людську природу, *СМЕРТЬ*-персонаж у романі «бере собі учня, що дозволяє певною мірою наслідувати людську поведінку» (Gemović, 2024: 98).

Дослідниця О. Дунева звертає увагу на те, що в романах Т. Пратчетта відбувається чітке розмежування між поняттям смерті як «природного чи насильницького процесу» і *СМЕРТЮ*-персонажем, що постає, як «персоніфікована сутність, яка просто виконує свої професійні обов'язки» (Дунева, 2023: 49).

З огляду на функціональні особливості концепту в романі для подальшого аналізу номінативне поле було поділено на два окремі різновиди: 1) смерть як припинення життєдіяльності, загибель організму; 2) *СМЕРТЬ*-персонаж як антропоморфне уособлення.

Кожне із цих трактувань формує власне номінативне поле, що має ядро, ближню та дальню периферію.

Розпочнімо із *СМЕРТІ*-персонажа та його концептуального номінативного поля.

У художньому світі Террі Пратчетта *СМЕРТЬ*-персонаж має чоловічий гендер, що є нетиповим для української мовної картини світу. Така концептуалізація ґрунтується на англійській лінгвокультурній традиції, у якій «смерть завжди зображувалась у вигляді чоловіка, вдягненого у плащ з косою» (Джеріх, 2018: 66). На відміну від української культури, де персоніфікована смерть переважно осмислюється як жіноча постать, у романі Пратчетта чоловічий образ *СМЕРТІ* формує іншу систему асоціацій, що позначається як на художній характеристиці персонажа, так і на мовних засобах його репрезентації. Саме тому гендерна специфіка образу є важливим елементом концептуального аналізу.

Важливою особливістю авторської концептуалізації є те, що *СМЕРТЬ* у романі не функціонує як власне ім'я персонажа. Це радше титул або соціальна функція, яку виконує певна сутність. У тексті двічі наголошується, що *СМЕРТЮ* не стають у звичайному розумінні цього слова –нею потрібно бути, адже вона не є посадою чи професією, яку можна опанувати, а особливим способом існування (Пратчетт, 2018: 43, 256).

Одним із ключових засобів вербалізації *СМЕРТІ*-персонажа є графічне оформлення його мовлення. Усі репліки героя автор подає винятково великими літерами, що створює додатковий семіотичний рівень репрезентації концепту. Завдяки цьому мовлення *СМЕРТІ* візуально протиставляється реплікам інших персонажів, сигналізуючи про його надприродну природу та особливий статус у художньому світі роману. Отже, графічний прийом виконує не лише експресивну, а й концептотвірну функцію, оскільки бере участь у формуванні індивідуально-авторського образу *СМЕРТІ*. Як слушно зазначає О. Дунева, таке оформлення реплік «не лише відіграє важливі сюжетні функції, а й «звучить» голосніше за інших» (Дунева, 2023: 50).

СМЕРТЬ-персонаж як істота є ключовим словом й одночасно всім ядром.

Ядром номінативного поля виступає лексема *смерть* яка репрезентує персоніфікований образ персонажа. До ближньої периферії належать лексеми, що характеризують його зовнішність та атрибути. Насамперед це іменники *скелет* і *скелетина*. У романі Террі Пратчетт описує *СМЕРТЬ* як скелета з *гладенькими, полірованими й пожовклими* кістками, в очницях якого світаються *синюваті зорі*, що визирає з-під капюшона перед головним героєм (Пратчетт, 2018: 18).

Характерною особливістю авторської мовної репрезентації є неодноразове використання прикметника *полірований* на позначення кісток і черепа. Така ознака не є традиційною для опису смерті в художньому дискурсі, тому виступає індивідуально-авторським засобом конкретизації образу. До ближньої периферії також належать прикметники *кістлявий* і *кістяний*, які підсилюють уявлення про СМЕРТЬ як про антропоморфний образ живого скелета.

Ще одним традиційним атрибутом СМЕРТІ-персонажа є лексема *коса*, яка також належить до ближньої периферії номінативного поля. Вона є одним із найстійкіших елементів європейської культурної традиції, що супроводжує персоніфікований образ смерті.

До дальньої периферії номінативного поля належать лексеми, які мають опосередкований зв'язок із концептом або набувають відповідного значення лише в межах авторської картини світу. Однією з таких є лексема *меч*. У загальнокультурному значенні *меч* традиційно символізує владу, справедливість, покарання або військову силу. Проте в романі Террі Пратчетта він функціонує як ще один атрибут СМЕРТІ-персонажа, доповнюючи традиційний образ *коси*. Автор пояснює це особливостями «професійної» діяльності персонажа: *королів СМЕРТЬ забирає саме мечем, тоді як коса використовується в інших випадках:*

«— Думає, ви тільки *косою орудуєте*, — *прошепотів Морт*.

— *КОРОЛІ ДІСТАЮТЬ МЕЧ*, — сказав *Смерть*. — *ТАКА ЇХНЯ КОРОЛІВСЬКА... ЗАБУВ СЛОВО... А, ТОЧНО, ПРЕРОГАТИВА*» (Пратчетт, 2018: 56).

Окрему групу дальньої периферії становлять індивідуально-авторські образи, пов'язані з космічною символікою. Лексеми *зоря*, *наднова*, *зірчастий* використовуються для характеристики очей СМЕРТІ-персонажа, формуючи образ істоти, що виходить за межі людського світу. Така метафора підкреслює космічний масштаб персонажа та його відмінність від звичайної людини. Опис синіх відтінків найчастіше теж пов'язаний із поглядом проте ще окутує синім інші атрибути смерті, наприклад, зброю: «*Смерть ще раз по-своєму підморгнув — синенькою надновою глибоко в очниці*» (Пратчетт, 2018: 133).

Також у тексті фігурує образ *мідяків*. Але в тексті це жарт, що СМЕРТЬ-персонаж отримує їх *парамі*. У культурному контексті *парі мідяків* асоціюється зі стародавнім звичаєм, що властивий багатьом народам, затуляти померлим очі мідяками, аби ті могли заплатити смерті. Про це також згадує редактор у примітках (Пратчетт, 2018: 33).

До дальньої периферії вирішено додати ім'я головного героя *Мортимер*, скорочено *Морт*, якого СМЕРТЬ бере собі в учні. Його ім'я має символічне значення. Із цим знайомить українського читача примітка перекладача: «*Mort — є рідковживаним англійським словом, що одночасно означає Смерть тварини на яку полюють і сигнал мисливського ріжка, яким сповіщають цю подію*» (Пратчетт, 2018: 19).

Таким чином, ім'я персонажа має прямий семантичний зв'язок із концептом СМЕРТЬ. Фонетично й семантично воно зіставне з латинським коренем *mort*, що означає «смерть» у багатьох європейських мовах.

Причиною чому віднесено ім'я *Морт* саме до номінативного поля СМЕРТІ-персонажа — у романі герой, переймаючи роботу Смерті уподібнюється самій СМЕРТІ: вигляд, погляд на життя й навіть репліки великими літерами. Це підтверджує думку, що СМЕРТЬ у Террі Пратчетта не ім'я героя, а рід заняття, як було згадано раніше.

Тепер перейдімо до ключового слова *Смерть*.

Ядром цього поля будуть лексеми, які безпосередньо позначають процес припинення життя й найчастіше згадуванні в романі: *смерть, вмирати, померти, мерти, вбивати, убивати*.

До ближньої периферії належать лексеми, які не позначають сам факт смерті безпосередньо, але тісно пов'язані з нею за змістом. Вони можуть описувати результат смерті, стан після неї, осіб пов'язаних із цим явищем або обставини загибелі: *убивство, убивця, труп*. Інші слова описують стан, що настає після смерті. Наприклад, прикметник *смертельний, дохлий, мертвий, померлий, смертний*. У романі «Морт» ці лексеми виступають не тільки як прикметники, а й субстантивуються.

До цієї групи належить також слово *привид*. Ця лексема репрезентує уявлення про можливе існування людини після смерті.

Окрему підгрупу ближньої периферії становлять лексеми, що описують способи або обставини смерті. До них відносимо дієслова *гинути, загинути, тонути, задихатися, стратити, прикінчити, відрубати голову*.

Ще одну групу формують лексеми, пов'язані з похованням і післясмертними процедурами: *морг, кладовище, надгробок, катафалк, похорон, гробарство, кат*.

Важливу роль у репрезентації концепту СМЕРТЬ відіграють і фразеологічні одиниці: *накласти на себе руки, вкоротити собі віку*. До цієї ж групи належать вирази *на смертному одрі, смертне ложе, настав час, припинити життєвий шлях*.

До дальньої периферії зараховуємо лексеми, що мають більш опосередкований або символічний зв'язок із концептом смерті або є авторською ідеєю. Одним із таких образів є *клепсидра* – прилад для вимірювання часу, що складається з двох посудин, через які пересипається пісок або переливається вода. У символічному значенні клепси-дра – образ плину часу та обмеженість людського життя, оскільки поступове висипання піску асоціюється із завершенням життєвого шляху. Синонімом та авторською лексемою в романі є *життєлічильники*, які прирівнюються в тексті до клепси-дра та вказують на час сплину життя й чіткий момент життя людини, у який має її зустріти СМЕРТЬ.

До дальньої периферії також належать образи потойбічного світу. Наприклад, вираз *на той світ* у фразеологічному словнику визначається як потойбічне життя, те що чекає після смерті. Подібне значення мають і словосполучення *край мертвих та царство смерті*, які позначають уявний простір, де перебувають померлі.

Одним із символічних образів, що формують дальню периферію концепту, є метафора останньої сторінки. Вона репрезентує смерть як закономірне завершення людського життя. У художньому світі роману СМЕРТЬ опікується бібліотекою, де зберігаються книги життя кожної людини. Завершальна сторінка цих книг містить опис смерті їхнього власника, а тому виступає

символом наперед визначеного завершення життєвого шляху. Навіть у випадках порушення природного перебігу подій («аномалій») фінальний запис залишається незмінним, підкреслюючи неминучість смерті як універсального закону світобудови.

Окрім цього до цієї категорії додано *карту Смерті* в гадальних колодах. У традиції карткового ворожіння та системі Таро *карта Смерті* символізує завершення певного етапу життя, трансформацію або неминучі зміни: «Гаразд. Звісно, *карта Смерть* не завжди означає саме *смерть*» (Пратчетт, 2018: 125).

Частотність уживання лексем відіграє важливу роль у формуванні концептуального поля.

Рисунок 1 стосується номінативного поля СМЕРТІ-персонажа. Ядром поля є ключове слово-ім'я та лексема *Морт*. Лексеми ближньої периферії згадуються рідше й періодично замінялися займенниками. Причини цьому можна пояснити тим, що Морт – головний герой роману, тож його згадок більше за СМЕРТЬ. Меч частіше згадується за косу з тої ж причини: Мечем орудувала не тільки СМЕРТЬ, Морт також.

Рисунок 2 демонструє схожий патерн: ядро згадується рідше за ближню й тим більш дальню периферію. Проте обсяг номінативного поля набагато більший.

Квантитативний аналіз показує, що найбільш уживаними є лексеми, безпосередньо пов'язані

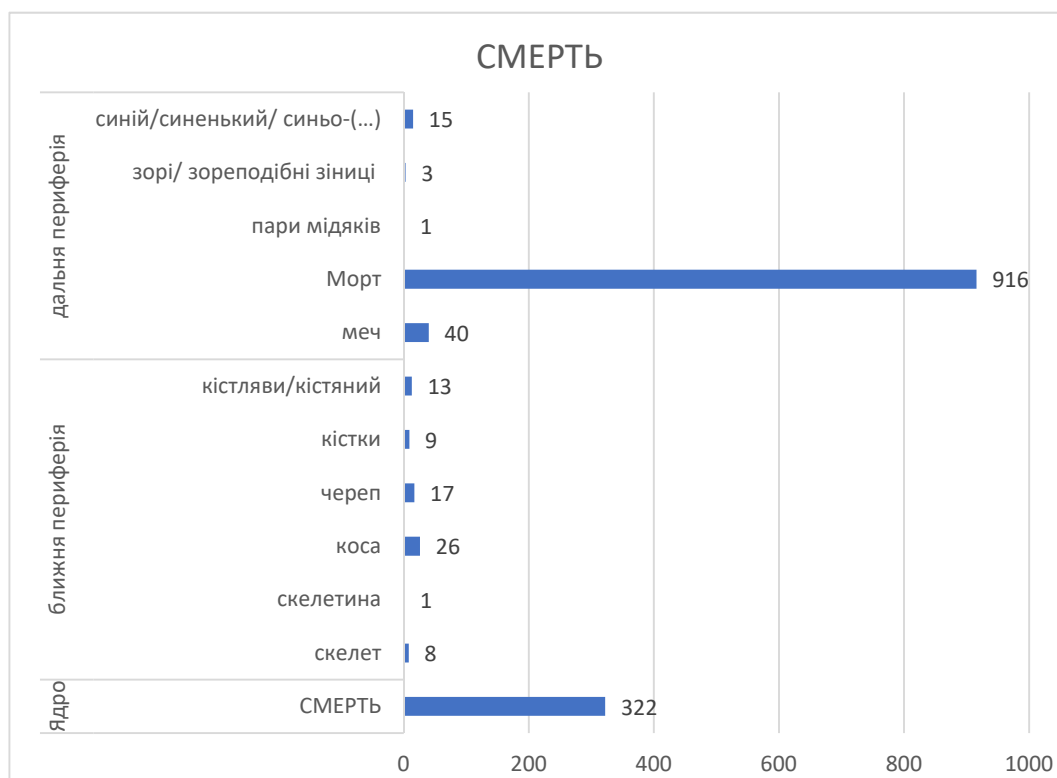

Рис. 1. Частотність лексем номінативного поля СМЕРТІ-персонажа

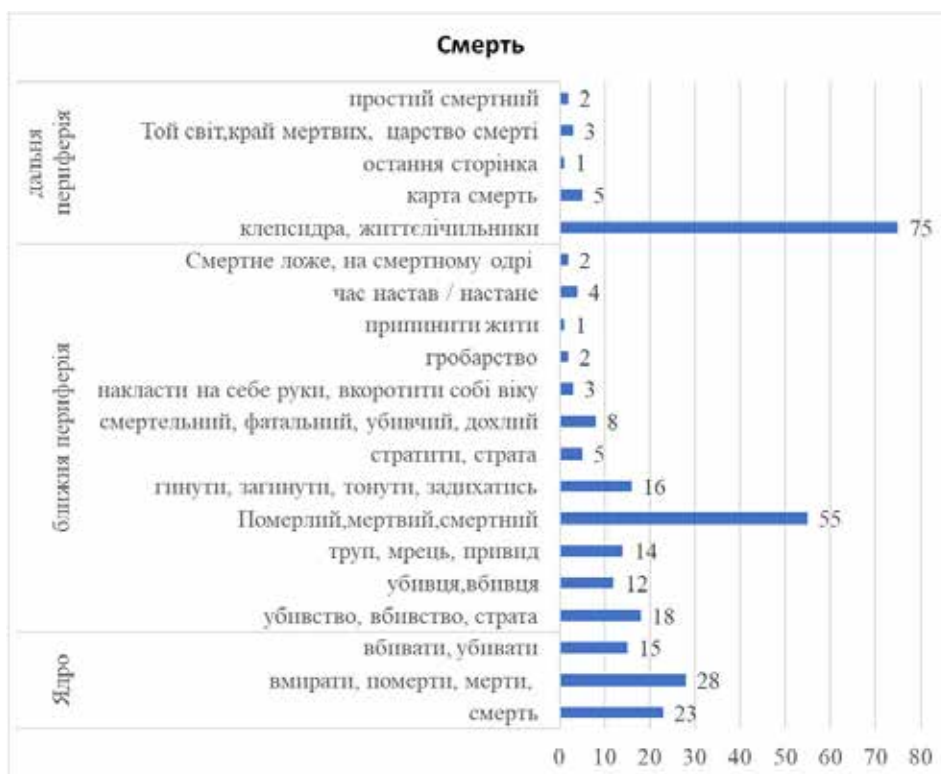

Рис. 2. Частотність лексем номінативного поля концепту СМЕРТЬ як процесу

з станом після смерті – *померлий, мертвий та смертний*.

У цілісному вигляді концепт *СМЕРТЬ* у художньому просторі роману постає як складна когнітивна модель, яка поєднує два взаємопов'язані, але функціонально різні аспекти: СМЕРТЬ-персонаж як персоніфіковану сутність і Смерть як процес припинення життя. На базовому, онтологічному рівні обидва аспекти належать до універсальних категорій людського досвіду, оскільки репрезентують граничну межу існування. Проте в межах авторського дискурсу вони зазнають трансформації, унаслідок чого концепт обростає індивідуально-авторськими потрактуваннями.

Цілісність концепту забезпечується його багаторівневою організацією. Чуттєвий рівень формується через стабільні образи, пов'язані насамперед із візуалізацією СМЕРТІ: скелетна форма, коса, а також згадки синього спектра та тематика космосу, здебільшого саме зірки, хоч і не чітко закріплена саме за СМЕРТЮ: «Він гайнув до постаті, що впала, й підхопивши незнайомця під руку, зрозумів, що тримається за самі **поліровані кістки** – гладенькі й пожовклі, мов стара більярдна куля. Капюшон спав з голови незнайомця, і на Морта глянули порожні очниці голого **черепи**. Хоча не такі вже й порожні вони були. Десь глибоко в них, мов у вікнах на безкраю

*чорноту космосу, світилися дві крихітні **синюваті зорі***» (Пратчетт, 2018: 18).

У полі СМЕРТІ як персонажа домінує не лише ядерна лексема *смерть*, а й периферійні елементи, зокрема *Морт*, частотність якого значно перевищує інші одиниці. Це свідчить про те, що концепт активно реалізується через зв'язок подій історії, тобто через включення у сюжетну структуру. Натомість у полі концепту СМЕРТЬ як процесу, спостерігається інша тенденція: поряд із ядерними дієслівними лексемами (*вмирати, померти*) вагому роль відіграють метафоричні номінації, передусім *клепсидра* та *життєлічильники*. Це вказує на те, що процес смерті не лише подія, а й детермінованість всього живого.

На графічному рівні СМЕРТЬ-персонаж маркується через повну Caps Lock, тобто виключно через заголовні літери, побудову реплік. Такий прийом виконує не лише функцію візуального виділення, а й формує специфічний когнітивний ефект: мовлення сприймається як поза-звукове, спрямоване безпосередньо до свідомості. У результаті графічна форма набуває семантичного навантаження, підкреслюючи інший онтологічний статус мовця. Окрім того це метод показу переходу головного героя Морта в СМЕРТЬ через стилістику речень. У наведеній нижче цитаті ми бачимо, частковий перехід

головного героя як СМЕРТІ, але поки в керованому стані:

– *ЩО?*

– *Із тобою щось не те.*

– *ЗНАЮ, – сказав він. – Та мені здається, що можу цим керувати* (Пратчетт, 2018: 230).

На семантичному рівні СМЕРТЬ функціонує як позначення не індивідуального суб'єкта, а ролі або функції. Це підтверджується структурою номінативного поля, де поряд із ядерною лексевою представлені елементи, що описують атрибути (*коса, меч*) та зовнішні характеристики (*скелет, череп кістки, зорі* тощо), а також сюжетно значуща одиниця *Морт*, яка відображає можливість переходу функції до іншого носія. Таким чином, концепт передбачає ідею стабільності функції при варіативності її реалізації.

Натомість смерть як процес реалізується переважно через дієслівні та іменникові структури, що позначають припинення життя, стан після смерті або насильницькі дії (*вмирати, померти, гинути, убивство, трун*). Важливо, що ці лексеми формують окреме номінативне поле, у якому відсутня пряма прив'язка до СМЕРТІ-персонажа. Це означає, що в когнітивній моделі роману процес смерті є автономним, а СМЕРТЬ-персонаж не виступає джерелом дії, а лише супроводжує або фіксує її. Така дистанція руйнує традиційний зв'язок між смертю й насильством.

Синтаксично це проявляється в перевазі безособових або нейтральних конструкцій у випадках опису процесу смерті. Відсутність конструкцій, у яких СМЕРТЬ-персонаж є підметом дієслів на позначення вбивства, закріплює розмежування між функцією та процесом. Не СМЕРТЬ вбиває, інші люди, отрути, старість тощо. Він приходить забрати *на той світ*. У результаті формується нова когнітивна схема, у якій *Смерть* постає як детермінований етап, а не як дія конкретного суб'єкта.

Індивідуально-авторський компонент проявляється через поєднання абстрактного та конкретного. Персоніфікація СМЕРТІ, наявність атрибутів і включення у сюжетну динаміку створюють ефект конкретизації. Водночас процесуальний аспект концепту зберігає абстрактність, що забезпечує баланс між образністю та узагальненням.

Окремого розгляду потребують авторські інновації, які суттєво розширюють структуру концепту. Однією з ключових є метафора, реалізована через образ *клепсидри* та *життєлічильників*, які займають значне місце у номінативному полі Смерті як процесу. Ця модель дозволяє поєднати абстрактну категорію часу з конкретною візуальною формою, створюючи

наочне уявлення про обмеженість та крихкість життя. Прикладом цього можна назвати наступні цитати: «*Смерть загрозливо зважував косу в руках і випадково зачепив плечем клепсидру... у Фест Пеларгіку головний придворний кат послизнувся і впав у власноруч вириту яму з негашеним вапном...*» (Пратчетт, 2018: 291), «*Різно замахнувшись навмання, він розрубав полицю, і клепсидри одна за одною почали з'їжджати на підлогу. Не цілком усвідомлюючи побачене, Морт боковим зором помітив, як Ізабелл кинулася повз нього ловити клепсидри. ...четверо людей в різних кінцях Диска дивом уникли смерті через падіння з висоти...*» (Пратчетт, 2018: 281-290).

Висновки. Узагальнюючи результати аналізу, можна стверджувати, що концепт СМЕРТЬ у романі «Морт» є складною багаторівневою когнітивною структурою, яка формується на перетині універсальних і індивідуально-авторських смислів. Його специфіка полягає в чіткому розмежуванні персоніфікованого та процесуального аспектів, що закріплюється як на рівні номінативних полів, так і на рівні мови тексту.

У результаті *Смерть* постає не як хаотичне або виключно негативне явище, а як функціонально необхідний елемент світобудови, інтегрований у систему порядку, часу та соціальних відносин.

До перспектив дослідження належить можливість вивчення мовного вираження концепту СМЕРТЬ в інших текстах автора, а також здійснення компаративних студій на матеріалі кількох авторів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бандурова, Т. М., & Биндас, О. М. (2020). Стилістично-символічні особливості творів Террі Пратчетта. Романо-германські мови в сучасному міжкультурному просторі: збірник матеріалів VII Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». С. 73.
2. Батюк, Н. О. (1966). Фразеологічний словник. Київ : Радянська школа. 238 с.
3. Джеріх, О. (2018). «Концепт» у сучасній когнітивній лінгвістиці та лінгвокультурології: поняття та структура. Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах, Вип. 35–36. С. 55–61. DOI: <https://doi.org/10.31558/2075-2970.2018.35-36.7>
4. Дунєва, О. І. (2023). Персонаж «Смерть» крізь призму постіронії (на матеріалі серії романів Террі Пратчетта «Дискосвіт»). Львівський філологічний часопис, № 12. С. 46–53. DOI: <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2022-12.8>

5. Паламарчук, Л. С. (Ред.). (1993). Фразеологічний словник української мови. Київ : Наукова думка. 840 с.
6. Пратчетт, Т. (2018). Морт. Львів : Видавництво Старого Лева. 304 с.
7. Gemović, A. (2024). The nostalgia behind the deconstruction of Death and its personification in Terry Pratchett's Discworld. *Annual Review of the Faculty of Philosophy*, 48(3). P. 89–103. DOI:10.19090/gff.v48i3.2396

Дата першого надходження статті до видання: 08.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)